

Psihoterapeitu kreativitātes un personības iezīmju saistība ar psihoterapeitu klientu simptomu izmaiņām

Ervīns Čukurs

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Vairāku līdz šim veikto pētījumu rezultāti rāda, ka psihoterapijas rezultātus būtiski ietekmē psihoterapeita raksturīpašības. Bieži vien individuālajām atšķirībām starp psihoterapeitiem ir lielāka nozīme nekā konkrētajam psihoterapijas veidam vai izmantotajām tehnikām. Tāpat vairāki teorētiķi norāda uz kreativitātes lomu psihoterapijā. Pēc viņu domām, kreativitāte ir būtisks efektīvas psihoterapijas komponents. Tajā pašā laikā vairums šo zinātnisko rakstu ir teorētiski, bez empīriskā pamatojuma, tādēļ ir nozīmīgi veikt pētījumus, kas pārbaudītu hipotēzi par psihoterapeita kreativitātes nozīmi psihoterapijā. Trūkst arī pētījumu, kas skatītu kopīgi gan psihoterapeitu kreativitāti, gan psihoterapeitu personības iezīmes saistībā ar simptomu izmaiņām.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījumā piedalījās 57 sertificēti psihoterapeiti vecumā no 28 līdz 59 gadiem un 45 psihoterapeitu klienti, vecumā no 18 līdz 58 gadiem. Kreativitātes noteikšanai tika lietota metode "Tests radošai domāšanai – attēlu veidošana" (*Test of Creative Thinking – Drawing Production – TCT-DP; Urban & Jellen, 1995*). Psihoterapeitu personības iezīmju mērīšanai tika lietota Lielā piecinieka aptauja (*The Big Five Inventory – BFI; John, Donahue & Kentle, 1991*). Lai noteiktu psihoterapeitu klientu simptomu izmaiņas, klientiem tika lūgts aizpildīt Traumas simptomu aptauju (*Trauma Symptom Inventory – TSI; Briere, 1995*). Visbeidzot tika lietotas demogrāfiskās informācijas anketas psihoterapeitiem un klientiem. Katram psihoterapeitam tika izsniegta aploksne, kurā bija informācija par pētījumu, demogrāfiskās informācijas anketa, Lielā piecinieka aptauja un kreativitātes tests. Psihoterapeitiem tika izsniegtas arī aploksnas ar Traumas simptomu aptauju ar lūgumu vienu aploksni iedot katram no trīs jaunajiem klientiem, terapiju uzsākot un terapijas desmitajā sesijā.

Rezultāti. Psihoterapeitu kreativitātes rādītāji pozitīvi prognozē klientu trauksmes simptomu samazinājumu starp pirmo un desmito psihoterapijas sesiju, savukārt psihoterapeitu apzinīgums un atvērtība pieredzei to negatīvi prognozē. Psihoterapeitu kreativitātes rādītāji pozitīvi prognozē klientu dusmu / uzbudināmības un spriedzes samazināšanas simptomu samazinājumu starp pirmo un desmito psihoterapijas sesiju, savukārt psihoterapeitu apzinīgums to negatīvi prognozē. Visbeidzot psihoterapeitu kreativitātes rādītāji pozitīvi prognozē klientu traumas ielaušanās un seksuālo problēmu simptomu samazinājumu starp pirmo un desmito psihoterapijas sesiju, savukārt psihoterapeitu ekstraversija un atvērtība pieredzei to negatīvi prognozē.

Secinājumi. Analizējot pētījuma rezultātus, var secināt, ka psihoterapeitu kreativitātes rādītāji un personības iezīmju izteiktība ir nozīmīgi saistīta ar viņu klientu problēmu simptomu izmaiņām starp psihoterapijas sākumu un desmito sesiju.